

ปัญหาการประเมินและการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน

กรุงเทพมหานครได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษีโรงเรือนและที่ดินว่าเป็นรายได้หลักที่สำคัญ จึงได้พยายามหาทางที่จะปรับปรุงแก้ไขการจัดเก็บภาษีชนิดนี้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๗.๑ ปัญหาการประเมิน

๗.๑.๑ เงินกินเปล่า เนื่องจากการประเมินค่ารายปีของพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้หลักว่า "การรายปีคือจำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินนั้น ๆ สมควรจะให้เขาได้ในปีหนึ่ง ๆ ถ้าทรัพย์สินนั้นให้เขา ท่านว่าค่าเช่านั้นเป็นหลักคำนวณการรายปี แต่ถามีสาเหตุอันมั่งให้เห็นว่าค่าเช่านั้นมีไซ้จำนวนเงินอันสมควรจะให้เขาได้ในปีหนึ่ง ๆ ไชร์ ท่านว่าพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจแก้หรือคำนวณการรายปีเสียใหม่"

แต่ในปัจจุบันปรากฏว่า ในการทำสัญญาเช่าโรงเรือนต่าง ๆ เช่น ตึกแถวโดยมากจะเรียกเงินกินเปล่าครั้งแรกเป็นจำนวนสูงมาก และทำสัญญาเช่าระบุค่าเช่าในอัตราต่ำ แต่ในการกำหนดค่ารายปีไม่สามารถที่จะนำเงินกินเปลามารวมกับค่าเช่าได้ ดังตัวอย่างที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาว่า^๒ "จะเรียกเก็บภาษีจากเงินกินเปล่าที่เจ้าของทรัพย์สินเรียกเก็บจากผู้เช่าไม่ได้ เพราะกฎหมายให้เสียภาษีตามการรายปี และการรายปีนั้นหมายถึงจำนวนเงิน ซึ่งทรัพย์สินนั้นสมควรจะให้เขาได้ในปีหนึ่ง ๆ และถือเอาค่าเช่าเป็นหลักคำนวณการรายปี"

บางรายหลีกเลี่ยงการเสียภาษีโดยทำสัญญาเช่าระบุการเช่าเฟอร์นิเจอร์แพงแต่ระบุค่าเช่า

^๑ มาตรา ๘, พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕.

^๒ เนติบัณฑิตสภา, "คำพิพากษาศฎีกาที่ ๑๓๖๕/๒๔๗๒," คำพิพากษาศฎีกา ตอน ๑ - ๒ (พระนกร : ๒๔๗๒), หน้า ๘๓๕.

คำ ซึ่งตามบัญชี ก. ของกระทรวงมหาดไทยก็ระบุไว้ว่าในการคิดค่ารายปีไม่ให้หน้าค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์มารวม

๗.๑.๒ ความสัมพันธ์ของการประเมินค่ารายปีในแต่ละเขต การประเมินค่ารายปีนั้นกฎหมายได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการประเมินไว้อย่างกว้างขวาง การประเมินจึงขึ้นอยู่กับความสามารถและความเป็นธรรมของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำการประเมิน

นอกจากนั้น แม้ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำการประเมินจะได้ใช้ความสามารถและให้ความเป็นธรรมในการประเมินค่ารายปีแก่ผู้รับประเมินในเขตของตนเป็นอย่างดี แต่เมื่อเปรียบเทียบกับค่าประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอื่น ก็อาจทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำได้ ตัวอย่างเช่น โรงเรือนที่ใหญ่กว่าคนอื่นเขา มีเนื้อที่เท่ากัน อยู่ในทำเลที่เท่ากัน พนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตหนึ่งอาจจะประเมินค่ารายปีของโรงเรือนที่มีลักษณะดังกล่าวทุกหลังในเขตของตนเป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ในอีกเขตหนึ่ง อาจจะประเมินค่ารายปีของโรงเรือนที่มีลักษณะเหมือนกันทุกหลังในเขตของตนเป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท

๗.๑.๓ การตรวจสอบการประเมิน ส่วนใหญ่พนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการประเมินโดยมิได้มีการตรวจสอบว่าผู้ยื่นรายการเสียภาษ่นั้น แสดงรายการครบถ้วนถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่ การที่เป็นเช่นนี้มีสาเหตุหลายประการ เช่น งานในสำนักงานมากเกินไป อัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่มีน้อย ขาดแคลนยานพาหนะ ฯลฯ หรืออาจมีการตรวจสอบบ้างแต่ไม่ทั่วถึงหมด เท่าที่ปฏิบัติส่วนใหญ่จะใช้รายการที่ผู้รับประเมินยื่นเป็นหลักในการวินิจฉัย

๗.๑.๔ ปัญหาทั่วไป นอกจากที่กล่าวมาแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ยังประสบปัญหาอื่น ๆ เช่นในการโยกย้ายจากเขตหนึ่งไปยังอีกเขตหนึ่ง ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำเขตคนเดิมประเมินค่ารายปีไว้ค่า พนักงานเจ้าหน้าที่คนใหม่เห็นว่าไม่ใช่จำนวนอันเหมาะสมจึงประเมินให้สูงขึ้นก็อาจมีการร้องอุทธรณ์หรือการร้องเรียนทางหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ยังขาดภูมิอู่ในการประเมินภาษี ซึ่งเป็นปัญหาในบรรดาพนักงานเจ้าหน้าที่คนใหม่ เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่คนเก่าเมื่อได้รับคำสั่งคำสั่งแจงต่าง ๆ ก็เก็บรวบรวมไว้เป็นแนวทางในการประเมิน แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาใหม่ไม่มี

โอกาสรับคำสั่ง กำชับเร่งเหล่านั้น ต้องเรียนรู้งานโดยสอบถามและรับคำแนะนำจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตนเถา

๗.๒ ปัญหาการจักเก็บ

๗.๒.๑ สถานที่และอุปกรณ์ในการจักเก็บ สถานที่ในการจักเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินของกรุงเทพมหานคร อาศัยบริเวณที่ว่าการ เขตทำการจักเก็บภาษีซึ่งที่ว่าการ เขตบางแห่งคับแคบ ทำให้ประชาชนที่มาติดต่อไม่ได้รับความสะดวกและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำงานไม่สะดวกด้วย โดยเฉพาะตอนใกล้จะหมดกำหนดการยื่นแบบพิมพ์แจ้งรายการทรัพย์สินและใกล้จะหมดกำหนดการชำระเงิน ประชาชนจะมาติดต่อเป็นจำนวนมาก

ด้านอุปกรณ์การจักเก็บภาษี เช่นยานพาหนะ ก็นับว่ามีความสำคัญอย่างมาก เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องออกไปตรวจสอบโรงเรือนเพื่อเป็นหลักในการประเมินค่ารายปี แต่ปัจจุบันยังขาดแคลนพาหนะที่จะอำนวยความสะดวกให้พนักงานเจ้าหน้าที่ อาจเป็นเหตุให้พนักงานเจ้าหน้าที่เพิกเฉยต่อการออกตรวจสอบโรงเรือน

อุปกรณ์ในการจักเก็บภาษีอีกอย่างหนึ่งคือ เครื่องออกใบเสร็จแคชริยีสเตอร์ ซึ่งนอกจากจะอำนวยความสะดวกในการจักเก็บแล้วยังช่วยให้การตรวจสอบจำนวนภาษีทำได้ง่ายและควบคุมมิให้ทำการทุจริตได้ง่ายอีกด้วย ในปัจจุบันเครื่องออกใบเสร็จแคชริยีสเตอร์มีใช้ในเขตเทศบาลนครกรุงเทพเค็มและเขตเทศบาลนครธนบุรี เค็มบางแห่งเท่านั้น

๗.๒.๒ ทะเบียนในการจักเก็บ การจักทำทะเบียนต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษีโรงเรือนและที่ดินตามเขตต่าง ๆ ยังไม่ครบถ้วน เท่าที่เป็นอยู่การลงทะเบียนจะมีรายชื่อผู้ที่ยื่นแบบพิมพ์แจ้งรายการทรัพย์สินเท่านั้น ฉะนั้นการติดตามหรือการเร่งรัดให้เสียภาษีจึงทำได้แต่บุคคลกลุ่มนี้ ที่จริงกรุงเทพมหานครได้กำหนดให้มีการทำทะเบียนโรงเรือน คือให้ติดตามบันทึกโรงเรือนทั้งหมดที่มีอยู่ในเขตนั้น ๆ เพื่อจะตรวจสอบได้ว่าโรงเรือนใดอยู่ในพิภพภาษีโรงเรือนและที่ดินแต่ไม่เคยยื่นแบบแจ้งรายการทรัพย์สินเพื่อเสียภาษี แต่ในทางปฏิบัติเกิดปัญหามาก บางเขตได้จักทำทะเบียนโรงเรือนแต่ภายหลังมีโรงเรือนใหม่ ๆ สร้างขึ้นอยู่ตลอดเวลา พนักงานเจ้าหน้าที่ติดตามไม่ทันจึงทำให้

ทะเบียนโรงเรือนที่มีอยู่ล่าสมัย หรือบางเขตก็นำไม่ได้จัดทำเลย ทั้งนี้เพราะสาเหตุหลายประการ เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่มีน้อย ไม่มีเวลาจัดทำ หรือจัดทำแล้วแต่ไม่มีเวลาออกไปตรวจสอบตามโรงเรือนเหล่านั้น ฉะนั้นจะทำทะเบียนโรงเรือนก็ไม่มีประโยชน์จึงไม่จัดทำ

๓.๒.๓ ระยะเวลาในการจัดเก็บ ช่วงระยะเวลาในการจัดเก็บภายในโรงเรือนและที่คินนานเกินไป ทำให้เงินภาษีเข้าคลังไม่ทันปีงบประมาณ

นับตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม พนักงานเจ้าหน้าที่จะเริ่มประกาศให้ประชาชนซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอันต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่คิน ไปรับแบบพิมพ์แจ้งรายการทรัพย์สิน (ภ.ร.ค. ๒) และยื่นแบบพิมพ์นั้นจนถึงสิ้นเดือนกุมภาพันธ์

ส่วนใหญ่ประชาชนจะยื่นแบบแจ้งรายการทรัพย์สิน (ภ.ร.ค. ๒) ตอนปลายเดือนกุมภาพันธ์ พนักงานเจ้าหน้าที่จะประเมินการรายปีตลอดจนส่งใบแจ้งการประเมิน (ภ.ร.ค. ๔) ให้ผู้รับประเมินทยอยไปเรื่อย ๆ จนถึงสิ้นเดือนมิถุนายน ฉะนั้นการชำระภาษีโรงเรือนและที่คินจะเสร็จสิ้นตอนเดือนกันยายน เพราะผู้รับประเมินจะยื่นเสียภาษีภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันได้รับแบบแจ้งรายการประเมิน (ภ.ร.ค. ๔) จึงเป็นเหตุทำให้เงินภาษีเข้าคลังไม่ทันปีงบประมาณ

๓.๒.๔ การยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระ ถ้าผู้รับประเมินยังไม่นำเงินมาชำระเกิน ๔ เดือน นับแต่วันหมดกำหนดชำระ ผู้ประเมินจะดำเนินการทางศาลเพื่อขายทอดตลาดแห่งทรัพย์สินของผู้ค้างชำระซึ่งทำให้ล่าช้าและเสียเวลามาก มีปรากฏหลายครั้งที่เมื่อเริ่มรวบรวมหลักฐานเพื่อดำเนินการทางศาล หรืออยู่ในระหว่างที่ศาลกำลังพิจารณาอยู่ทรัพย์สินอันต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่คินไ้หมดสภาพไปโดยการถูกทำลาย ถูกขโมยหรือถูกเพลิงไหม้ เป็นต้น เพราะฉะนั้นการพิจารณาพิพากษาโดยทางศาลให้ยึดทรัพย์ในภายหลังก็หมดหนทางที่จะทำได้ เพราะหลักทรัพย์ของผู้ต้องถูกขายทอดตลาดสูญสิ้นไปแล้ว นอกจากนี้ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ค้างชำระค้างภาษียังมีสภาพอยู่แต่ดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์ไปให้ผู้อื่นเสียก่อนพิพากษาก็ดี ก่อนการดำเนินคดียึดทรัพย์ก็ดี ย่อมทำให้มีปัญหายุ่งยากสลับซับซ้อน ซึ่งต้องดำเนินการใหม่จึงจะยึดใหม่

๗.๓ ปัญหาคานเจ้าหน้าที่

ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา เช่น ปัญหางานล่าช้า เก็บภาษีได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่มีข้อมูล สำหรับช่วยฝ่ายบริหารวิเคราะห์ ปัญหาการบริหารงาน และการตัดสินใจ เป็นต้น ปัญหาคานเจ้าหน้าที่มีดังนี้

๗.๓.๑ จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่ได้สัดส่วนกับปริมาณงาน เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านภาษีโรงเรือนและที่ดินในเขตหนึ่ง ๆ มีจำนวนน้อยไม่ได้สัดส่วนกับปริมาณงาน ยิ่งเขตที่ตั้งก็อยู่กับเทศบาลนครธนบุรี เดิม เขตมีนบุรี และเขตหนองจอก มีเจ้าหน้าที่น้อยมาก (ตารางที่ ๘) แต่งานในหน้าที่และความรับผิดชอบมีมาก เช่น เจ้าหน้าที่บริหารงานรายได้หรือพนักงานประเมินภาษีเดิม นอกจากจะทำงานที่เกี่ยวข้องกับภาษีโรงเรือนและที่ดินแล้ว ยังมีหน้าที่อื่นอีก ดังต่อไปนี้^๓

- (๑) ควบคุมบังคับบัญชาพนักงานในฝ่ายการคลังที่ประจำทำงานอยู่ ณ เขตที่ตนปฏิบัติ
 - (๒) ตรวจสอบและประเมินภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้ายในท้องที่เขต
 - (๓) ตรวจสอบ เร่งรัด ควบคุมการรับชำระเงินภาษี และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทุกประเภทที่จัดเก็บในเขต
 - (๔) ตรวจสอบและควบคุมการแจ้งรายการการประเมินแก่ผู้รับประเมิน
 - (๕) ควบคุมการตรวจสอบ สติติ รายงานผลงานของแผนกทั้งหมดก่อนที่จะลงนาม
- เสนอรุง เทพมหานคร
- (๖) ควบคุมตรวจสอบการออกใบอนุญาต รวมทั้งการลงนามในใบเสร็จรับเงินต่าง ๆ
 - (๗) ควบคุมดูแลรักษาพัสดุภัณฑ์
 - (๘) ควบคุมจัดส่งหนังสือของกฎหมายและคดีแก่ผู้รับประเมิน

^๓ ยิ่งพันธ์ มุนีกานนท์, การจัดเก็บและพิจารณาอุทธรณ์ภาษีโรงเรือนของเทศบาลนครกรุงเทพ (พระนคร, อัครโรเนียว, ๒๕๑๔), หน้า ๑๑๐.

ตารางที่ ๘
ตารางเปรียบเทียบจำนวนผู้รับประเมินและจำนวนเงินภาษีโรงเรือนและที่ดิน
กับจำนวนเจ้าหน้าที่ดำเนินงานรายได้ ๒๕๑๘

เขต	จำนวนผู้ รับประเมิน	จำนวนเงิน	จำนวนเจ้าหน้าที่				รวม
			เจ้าหน้าที่ บริหารงานรายได้	เจ้าหน้าที่ จัดเก็บรายได้	เจ้าหน้าที่	เจ้าหน้าที่การเงิน และการบัญชี	
ปทุมวัน	๑,๓๕๓	๑๕,๒๕๓,๓๒๐.๕๒	๑	๑	๕	๑	๘
พระนคร	๒,๑๕๒	๘,๔๕๖,๐๓๘.๓๔	๑	๑	๑	๔	๗
ป้อมปราบ	๑,๖๕๔,	๗,๕๑๔,๖๔๘.๐๔	๑	๑	๔	๑	๖
บางรัก	๒,๒๕๖	๒๔,๕๕๕,๐๐๔.๐๗	๑	๒	๘	๑	๑๑
ยานนาวา	๒,๘๕๗	๑๓,๕๓๘,๕๑๘.๑๕	๑	๑	๑	๓	๕
สัมพันธวงศ์	๑,๘๒๓	๗,๐๗๕,๒๗๕.๐๘	๑	๑	๒	๒	๖
กุสุมิต	๒,๑๘๐	๖,๒๐๘,๖๔๕.๐๔	๑	๑	๑	๓	๔
พญาไท	๒,๕๖๗	๑๗,๒๔๐,๑๐๕.๔๗	๑	๒	๔	๑	๕
พระโขนง	๓,๕๕๑	๓๑,๓๑๐,๐๘๑.๔๐	๑	๑	๓	๒	๑๓
บางเขน	๑,๒๓๒	๓,๓๓๕,๑๘๕.๑๕	๑	๑	๒	๑	๕
ห้วยขวาง	๖๕๐	๒,๖๒๑,๕๑๖.๕๕	๑	๑	๑	๒	๔
บางกะปิ	๗๐๒	๑,๑๕๖,๒๕๖.๑๒	๑	๑	๒	๑	๕
คลองสาน	๑,๖๖๒	๔,๔๗๔,๕๖๔.๒๑	๑	๑	๑	๔	๖

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

ตารางเปรียบเทียบจำนวนผู้รับประเมินและจำนวนภาษีโรงเรือนและที่ดิน
กับจำนวนเจ้าหน้าที่คานงานรายได้ ปี ๒๕๑๘

เขต	จำนวน ผู้รับประเมิน	จำนวน	จำนวนเจ้าหน้าที่				รวม
			เจ้าหน้าที่ บริหารงานรายได้	เจ้าหน้าที่ จัดเก็บรายได้	เจ้าหน้าที่ ธุรการ	เจ้าหน้าที่ การเงินและบัญชี	
ธนบุรี	๒,๔๓๘	๒,๐๖๗,๒๐๑.๖๔	๑	-	๓	-	๔
บางกอกใหญ่	๑,๒๘๐	๑,๖๑๒,๓๖๕.๒๕	-	๑	๑	๒	๔
บางกอกน้อย	๒,๑๕๕	๓,๕๖๓,๑๒๔.๓๓	-	๑	๒	๑	๔
ภาษีเจริญ	๑,๓๐๓	๑,๓๓๓,๐๐๑.๐๘	๑	๑	๑	๓	๖
บางขุนเทียน	๖๔๕	๓๔๔,๖๓๒.๘๘	-	๑	๑	๒	๔
คลองสาน	๒๕๓	๖๔,๘๓๕.๕๓	-	๑	-	๓	๔
ลาดกระบัง	๘๗	๘๖,๒๐๓.๕๐	-	๑	๑	๒	๔
มีนบุรี	๓๓	๑๔๕,๑๐๒.๔๖	-	๑	๑	๒	๔
หนองจอก	๑๓๗	๒๓,๔๕๖.๑๔	-	๑	-	๑	๒
หนองแขม	๒๖๗	๓๐๔,๘๕๖.๘๕	-	-	-	๓	๓
ราษฎร์บูรณะ	๓๗๖	๓,๓๓๕,๓๖๔.๓๗	-	๑	-	๓	๔
	๓๔,๒๘๓	๑๕๖,๕๑๕,๐๔๕.๘๕	๑๔	๒๓	๕๖	๕๓	๑๓๖

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๕) พิจารณาตรวจสอบหลักทรัพย์สินของผู้รับประเมินที่ค้างภาษี เพื่อนำส่งกองกฎหมาย และคดีให้ใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดี

(๑๐) พิจารณาแก้ข้อทศรณ เรื่องที่ผู้รับประเมินขอลด ขอลดก เปลี่ยนแปลงภาษีทุกประเภท

(๑๑) ออกตรวจสอบที่ดิน เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยการประเมิน

(๑๒) ออกตรวจสอบอาคาร และป้ายโฆษณา เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยการประเมิน

(๑๓) พิจารณาลงนามในหนังสือโต้ตอบทางราชการระหว่างแผนกกับหน่วยงานต่าง ๆ

(๑๔) พิจารณาจัดทำความคึกความชอบของพนักงานในความดูแลรับผิดชอบทั้งหมด

(๑๕) อำนวยความสะดวกชี้แจงแก่ประชาชน เป็นการสัมพันธ์ระหว่างหน่วยราชการ

กับประชาชน

ส่วนเจ้าหน้าที่ธุรการหรือพนักงานตรวจภาษีเคม้นั้น นอกจากจะทำหน้าที่เกี่ยวกับภาษีโรงเรือนและที่ดิน ยังมีงานในหน้าที่และความรับผิดชอบอีกดังนี้

(๑) เป็นเจ้าหน้าที่ออกสำรวจที่ดิน เพื่อดูว่าสภาพที่ดินที่ผู้เสียภาษีแจ้งตรงกับความเป็นจริงหรือไม่

(๒) เป็นเจ้าหน้าที่รับแบบพิมพ์ ภ.บ.ท. ๕ และออกตรวจสอบภ.บ.ท. ๕ ปีก่อนแล้วคำนวณค่าภาษีบำรุงท้องที่เสนอเจ้าหน้าที่บริหารงานรายได้หรือพนักงานประเมิน

(๓) เป็นเจ้าหน้าที่ส่งแบบพิมพ์ ภ.บ.ท. ๕ ให้เจ้าของที่ดินทราบการประเมินภาษีบำรุงท้องที่

(๔) เป็นเจ้าหน้าที่เบื้องต้นเสนอเรื่อง ปลด ลก ภาษีบำรุงท้องที่

(๕) เป็นเจ้าหน้าที่เร่งรัดภาษีต่าง ๆ ที่ค้างชำระในเขตที่ได้รับมอบหมาย

๕ รง ทวนทอง, การประเมินภาษีโรงเรือนและที่ดิน (นครหลวงกรุงเทพมหานคร, อักโรเนียว, ๒๕๑๔).

(๖) เป็นเจ้าหน้าที่สำรวจทรัพย์สินของผู้รับประเมินเพื่อทำการยึดทรัพย์

(๗) เป็นเจ้าหน้าที่จัดใหม่ทะเบียนที่ดิน เพื่อจะได้ทราบว่าที่ดินโฉนดนั้น ๆ เป็นกรรมสิทธิ์ของใคร อยู่ในพิกัดภาษีหรือไม่ เพราะเหตุใด

เมื่อพิจารณาความกับอัตรากำล้างเจ้าหน้าที่แล้ว จะเห็นเพียงแต่งานประจำยังไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้บรรลุถึงเป้าหมายได้ แต่หากมีงานด่วนงานประจำก็จะล่าช้ายิ่งขึ้น

๗.๓.๒ คุณภาพของเจ้าหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทสำคัญในการประเมินและจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน เพราะในการประเมินค่ารายปีนั้นนอกจากจะอาศัยหลักฐานและข้อความจากแบบแสดงรายการที่ผู้รับประเมินแจ้งอันมีกรณีต่าง ๆ กันเป็นเครื่องมือในการพิจารณาขั้นต้นแล้ว จะต้องประกอบด้วยความรู้ ความสามารถ ความยุติธรรม ตลอดจนความซื่อตรง ในหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย

ค่านักงานตรวจหรือเจ้าหน้าที่ธุรการ ต้องปฏิบัติงานทั้งนอกและในสถานที่ราชการ ประสิทธิภาพในผลงานที่ปฏิบัติยอมรับไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย พนักงานเหล่านี้ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หรือมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เท่านั้น อัตรารายเดือนจึงต่ำเมื่อเทียบกับการออกปฏิบัตินอกสถานที่ ทำให้พนักงานบังเกิดความท้อใจและไม่ออกตรวจโรงเรือนเท่าที่ควร

ในปัจจุบันมีการจำแนกตำแหน่งใหม่ เป็นเหตุให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญในการประเมินและปฏิบัติงานมาเป็นเวลานานแต่มีความรู้ทางการศึกษาไม่ถึงขั้นปริญญาอยู่ในตำแหน่งอันคับเกี่ยวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เข้าใหม่ทำให้เกิดความท้อถอยในการทำงาน

๗.๔ ความร่วมมือของประชาชนในการเสียภาษี

ประชาชนผู้เสียภาษีมียมีส่วนช่วยให้การจัดเก็บภาษีบรรลุถึงประสิทธิภาพได้สะดวกยิ่งขึ้น เพราะถ้าผู้เสียภาษีพยายามหลีกเลี่ยงด้วยวิธีการต่าง ๆ มากเพียงใด ฝ่ายจัดเก็บก็ต้องทำงานหนักมากขึ้นเพียงนั้น

ปัญหาของการจัดเก็บภาษีทุกชนิดประการหนึ่งคือความร่วมมือของประชาชนในการเสียภาษีน้อย ในกรณีการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินนั้น ประชาชนผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอันต้องเสีย

ภาษีโรงเรือนและที่ดินบางกรณีพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีด้วยวิธีต่าง ๆ หรือเมื่อหาทางหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ยังหาโอกาสฉ้อโกงไว้ล่วงหน้าเสียเงินในหนานที่สุด ซึ่งนอกจากจะทำให้กรุงเพมหานกรขาดเงินใช้จ่ายตามวงกตที่อนุมัติไว้จนบางโครงการต้องชะงัก หรือต้องกู้ยืมเงินจากกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การต่าง ๆ ยังทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนที่เสียภาษีอีกด้วย

ประชาชนบางคนก็ไม่มีความรู้เกี่ยวกับภาษีโรงเรือนและที่ดิน เช่น ประชาชนที่มีบ้านให้เช่า คิดว่าต้องนำรายได้จากการให้เช่าบ้านไปเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพียงอย่างเดียว จึงไม่ได้แจ้งรายการทรัพย์สินเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินค่ารายปี ในกรณีนี้ยากมากที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะทราบได้

นอกจากนี้ ยังมีกรณีที่เจ้าของโรงเรือนที่ให้เช่าในราคาต่ำกว่าความเป็นจริง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามไปผู้เช่าก็ไม่ให้ความร่วมมือ เพราะไม่อยากจะเกี่ยวหรือเกรงว่าเจ้าของโรงเรือนผู้ให้เช่าจะเอาผิดผู้เช่า ผู้เช่าจึงไม่ยอมบอกราคาเช่าจริง เพราะถ้าหากการประเมินค่ารายปีใหม่ ทำให้ภาษีมีจำนวนสูงขึ้น ผู้เช่าจะต้องชำระค่าภาษีแทนเจ้าของโรงเรือนในจำนวนเงินที่สูงขึ้นด้วย

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย